

Ścieżka rozwoju położnej w dziedzinie laktacji w Polsce.

Jadwiga Surówka¹, Patrycja Świątek¹, mgr poł. Magdalena Humaj-Grysztar², dr n. o zdr. Renata Madetko²

¹ Studenckie Koło Naukowe Opieki Położniczej Uniwersytetu Jagiellońskiego - Collegium Medicum

² Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum, Wydział Nauk o Zdrowiu, Pracownia Podstaw Opieki Położniczej

e-mail: jadwiga.surowka@student.uj.edu.pl

tel. 509 370 176

Zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) dzieci powinny być karmione wyłącznie mlekiem matki do 6 miesiąca życia. Następnie należy kontynuować karmienie piersią przy odpowiednim uzupełnianiu posiłków, według standardów pediatrycznych dla rozszerzania diety, do około 2 roku życia lub dłużej. Światowe Zgromadzenie Zdrowia opracowało kompleksowy plan wdrażania żywienia dla matek, niemowląt i małych dzieci, określając sześć globalnych celów żywieniowych na rok 2025. Jednym z nich jest zwiększenie wskaźnika wyłącznego karmienia piersią, aby wesprzeć kobiety i zoptymalizować szanse na karmienie naturalne zgodnie z zaleceniami. Światowa Organizacja Zdrowia podkreśla szczególną rolę położnej w stwarzaniu warunków do ochrony, promowania i wspierania karmienia piersią na całym świecie [1]. Karmienie naturalne zgodnie ze stanowiskami Amerykańskiej Akademii Pediatrii (AAP) i Europejskiego Towarzystwa Gastroenterologii, Hepatologii i Żywienia Dzieci (ESPGHAN) to rekomendowana i wzorcowa metoda żywienia niemowląt i małych dzieci, dlatego tak ważne jest przestrzeganie warunków prawidłowej laktacji i kształtowanie wśród personelu medycznego umiejętności do sprawowania opieki laktacyjnej na najwyższym poziomie [2].

Zgodnie z opracowaniem Lactation Management Curriculum Guide (LMCG) wyróżnia się trzy poziomy kształcenia przeznaczonego dla pracowników ochrony zdrowia w zakresie laktacji.

- **Poziom I podstawowy** – obejmuje podstawy naukowe, postępowanie kliniczne oraz kontekst społeczny karmienia piersią. Poziom ten powinien być zapewniony w ramach kształcenia przeddyplomowego na studiach medycznych, gdzie poszczególne zagadnienia winny być omawiane w oparciu o istniejące programy nauczania. Jest przeznaczony dla pracowników ochrony zdrowia, którzy nie zamierzają specjalizować się w zakresie opieki perinatalnej oraz w pracy nie mają do czynienia z matką i dzieckiem, pod kątem opieki laktacyjnej.
- **Poziom II ogólny** – obejmuje wiedzę i umiejętności praktyczne pozwalające na udzielenie rutynowej porady oraz instruktażu w momencie sprawowania opieki okołoporodowej, pozwalającej na prawidłowe rozpoczęcie i kontynuowanie procesu laktacji oraz postępowanie kliniczne w najczęściej występujących problemach laktacyjnych wraz ze skierowaniem do specjalisty do spraw laktacji. Jest przeznaczony dla wszystkich lekarzy, położnych, pielęgniarek, dietetyków, którzy specjalizują się w aspektach opieki perinatalnej i w pracy mają do czynienia z matką i dzieckiem w okresie laktacji.

Szczególnie poziom II dotyczy położnych, jak również lekarzy i pielęgniarek specjalizujących się i praktykujących w dziedzinie neonatologii, pediatrii, położnictwa, medycyny rodzinnej. Poziom wiedzy odpowiadający II stopniowi może być zapewniony w ramach kształcenia przeddyplomowego lub podyplomowego.

- **Poziom III specjalistyczny** – obejmuje interdyscyplinarną wiedzę i umiejętności praktyczne pozwalające na udzielenie specjalistycznych porad laktacyjnych. Pozwala na rozwiązanie wszystkich, nawet najbardziej skomplikowanych problemów laktacyjnych i wdrożenie postępowania klinicznego zgodnie z aktualnymi protokołami. Odnosi się do doradców bądź konsultantów laktacyjnych. Może dotyczyć pracowników ochrony zdrowia, którzy osiągnęli II poziom kształcenia, ale wyspecjalizowały się w jednej lub dwóch węższych dziedzinach laktacji. III poziom specjalistyczny w pełnym zakresie tematycznym muszą zdobyć wykładowcy i autorzy programów nauczania o karmieniu piersią. Poziom III jest przeznaczony dla położnych, pielęgniarek, lekarzy, dietetyków, którzy zamierzają specjalizować się w poradnictwie laktacyjnym i większość czasu pracy zawodowej poświęcać opiece nad matką i dzieckiem w trakcie karmienia piersią. [3].

Zgodnie ze standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu położnej opracowanego dla studiów pierwszego stopnia, przyszła położna realizuje nie mniej niż 4720 godzin zajęć zaplanowanych w trakcie trwania 6 semestrów. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe odbywają się w warunkach symulowanych i w oparciu o infrastrukturę podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Studentki położnictwa mają możliwość zdobywania wiedzy i umiejętności w dziedzinie laktacji podczas zajęć praktycznych i praktyk zawodowych na salach porodowych, w oddziałach położniczych, noworodkowych, pediatrycznych (niemowlęcych, patologii noworodka), w gabinetach podstawowej opieki zdrowotnej i podczas wizyt patronażowych oraz w specjalistycznych poradniach – poradniach laktacyjnych.

Do szczegółowych efektów kształcenia w dziedzinie laktacji należy:

- znajomość fizjologii laktacji oraz omawianie procesu laktacji,
- znajomość czynników ryzyka niepowodzeń w karmieniu piersią,
- prowadzenie poradnictwa laktacyjnego w okresie przygotowania do laktacji i jej przebiegu,
- rozpoznawanie problemów laktacyjnych i podejmowanie działań prewencyjnych w tym zakresie,
- prowadzenie działań edukacyjnych związanych z promocją karmienia naturalnego i rozwiązywania problemów laktacyjnych,
- planowanie diety pod względem ilościowym i jakościowym, w tym znajomość zaleceń żywieniowych dla kobiet w okresie laktacji.

Zgodnie ze standardem kształcenia opracowanego dla studiów drugiego stopnia na kierunku położnictwo, położna realizuje nie mniej niż 1300 godzin zajęć zaplanowanych w trakcie trwania 4 semestrów. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe odbywają się w warunkach

symulowanych i w oparciu o infrastrukturę podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym również w poradniach laktacyjnych, tak jak dla przebiegu studiów pierwszego stopnia.

Do szczegółowych efektów kształcenia w dziedzinie laktacji należy:

- opracowywanie i wdrażanie programów edukacji zdrowotnej, w tym prowadzenie poradnictwa laktacyjnego,
- znajomość wytycznych i programów organizacji promujących karmienie piersią w Rzeczypospolitej Polskiej i innych państwach oraz przepisów prawa w tym zakresie,
- znajomość czynników sprzyjających laktacji i zaburzających laktację,
- umiejętność postępowania w przypadku sytuacji trudnych w laktacji, relaktacji i laktacji indukowanej,
- prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie laktacji, obejmując specjalistyczną opieką kobietę i jej dziecko, niezależnie od stanu klinicznego i stopnia dojrzałości, w okresie przygotowania do karmienia piersią i w czasie jego trwania oraz w przypadku relaktacji i laktacji indukowanej
- znajomość wpływu leków, używek i chorób zakaźnych na laktację oraz możliwość karmienia piersią [4].

Tematem pracy jest przedstawienie ścieżki rozwoju położnej w dziedzinie laktacji w Polsce. Jednym z wielu zadań położnej jest świadczenie pomocy laktacyjnej i promowanie karmienia piersią. Zgodnie z obowiązującym Standardem Opieki Okołoporodowej położna już w trakcie trwania ciąży jest zobowiązana do zapewnienia praktycznego i teoretycznego przygotowania pacjentki do karmienia naturalnego [5]. Karmienie naturalne może jednak stwarzać liczne problemy, zarówno ze strony dziecka jak i matki. Sprawia to, iż stałe aktualizowanie oraz poszerzanie zakresu wiedzy i kompetencji położnych w kwestii laktacji jest nieodzowne. Stanowić może również interesującą ścieżkę kariery.

1) Kurs specjalistyczny „Edukacja i Wsparcie Kobiety w Okresie Laktacji”

Kurs specjalistyczny jest to rodzaj kształcenia, który zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 2011r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. Nr 174, poz. 1039 z późn. zm.) ma na celu uzyskanie przez położną wiedzy i umiejętności do wykonywania określonych czynności zawodowych przy udzielaniu świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych lub rehabilitacyjnych [6].

Odbycie kursu specjalistycznego organizowanego przez Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych „Edukacja i Wsparcie Kobiety w Okresie Laktacji” umożliwi pracę na stanowisku edukatora do spraw laktacji. Edukator ds. laktacji obejmuje specjalistyczną opieką kobietę i jej dziecko w okresie przygotowania, rozpoczęcia i trwania karmienia piersią. Program przeznaczony jest dla położnych.

Łączna liczba godzin przeznaczonych na realizację programu kształcenia to 62 godziny dydaktyczne: zajęcia teoretyczne – 34 godziny, w tym 7 godzin zajęć warsztatowych, zajęcia praktyczne – 28 godzin. Program nauczania obejmuje trzy moduły.

- Moduł I – Karmienie piersią jako zagadnienie medyczne, społeczne, ekonomiczne.
- Moduł II – Edukacja, wsparcie i komunikowanie się z matką karmiącą.

- Moduł III – Najczęściej występujące problemy w okresie karmienia piersią i sposoby ich rozwiązywania.

Karmienie piersią jako zagadnienie medyczne, społeczne, ekonomiczne - I

1. Promocja i korzyści płynące z karmienia piersią:

- znaczenie indywidualne i społeczne karmienia piersią,
- rodzaj i funkcja składników pokarmu kobiecego,
- dokumenty uznające karmienie piersią za standard w żywieniu niemowląt i małych dzieci,
- programy zdrowotne nakierowane na wspieranie karmienia piersią,
- organizacje promujące karmienie piersią,
- korzyści płynące z karmienia piersią (zdrowotne, ekonomiczne i społeczne) dla matki i dziecka,
- skutki skracania karmienia piersią.

2. Anatomia piersi i fizjologia laktacji:

- anatomia funkcjonalna piersi w okresie laktacji,
- funkcja gruczołu w okresie laktacji,
- mechanizmy regulujące proces laktacji,
- czynniki wpływające na pobudzenie i zahamowanie laktacji.

3. Aspekty techniczne karmienia piersią – warsztaty:

- prawidłowe pozycje matki i dziecka do karmienia,
- prawidłowy sposób przystawiania dziecka do piersi,
- cechy prawidłowego ssania i pobierania pokarmu,
- najczęstsze zaburzenia mechanizmu ssania.

4. Zasady postępowania w okresie laktacji:

- podstawowe pojęcia związane z karmieniem piersią,
- prawidłowe postępowanie w laktacji – w czasie ciąży, pierwszego kontaktu matki z dzieckiem po porodzie, w okresie stabilizowania się laktacji, wyłącznego karmienia mlekiem matki, wprowadzenia żywności uzupełniającej, zakończenia laktacji,
- zalecenia żywieniowe dla niemowląt,
- długość karmienia piersią – aktualne rekomendacje.

5. Wskaźniki skutecznego karmienia:

- Rozpoznawanie wskaźników skutecznego karmienia (obiektywne i subiektywne),
- ocena postępów i zasady monitorowania wskaźników skutecznego karmienia w zależności od wieku dziecka.

6. Metody pozyskiwania i przechowywania pokarmu kobiecego:

- wskazania do odciągania pokarmu,

- metody odciągania pokarmu,
- higiena sprzętu do odciągania pokarmu,
- zasady przechowywania odciągniętego pokarmu,
- sposoby podawania odciągniętego pokarmu w zależności od sytuacji.

7. Odżywianie matki w okresie laktacji.

- zapotrzebowanie energetyczne kobiety w okresie laktacji,
- podaż niezbędnych składników odżywczych w trakcie karmienia piersią,
- skutki nieprawidłowego odżywienia dla matki i dziecka.

Edukacja, wsparcie i komunikowanie się z matką karmiącą - II

1. Edukowanie matek karmiących piersią:

- proces przystosowania się do roli matki i czynniki mające wpływ na karmienie piersią,
- proces przystosowania się noworodka do nowego środowiska i jego wpływ na sposób pobierania pokarmu w pierwszych dobach życia,
- formułowanie celu edukacji, dobór treści,
- diagnoza potrzeb edukacyjnych kobiet i ich rodzin w zakresie laktacji i karmienia piersią,
- plan działań edukacyjnych, formułowanie programu w zależności od potrzeb podopiecznych i form pracy, indywidualnej lub grupowej,
- zasady kształcenia dorosłych mające zastosowanie w edukowaniu kobiet karmiących piersią i ich rodzin,
- metody i środki dydaktyczne przydatne w pracy położnej, edukatora ds. laktacji, w zależności od sytuacji kobiety,
- edukacja w zakresie karmienia piersią jako istotny element procesu pielęgnowania w okresie ciąży, porodu i porożu,
- ewaluacja procesu dydaktycznego prowadzonego przez położną, edukatora ds. laktacji, uwzględniająca wymogi pracy opiekuńczej i pielęgnacyjnej,
- poszukiwanie aktualnej wiedzy medycznej na temat karmienia piersią i laktacji przydatnej w praktyce położnej, edukatora ds. laktacji.

2. Wspieranie kobiet karmiących:

- stan emocjonalny kobiet w okresie laktacji,
- czynniki ryzyka niepowodzeń w karmieniu piersią,
- sens wspierania kobiet karmiących piersią,
- zasady skutecznego wspierania kobiet karmiących,
- formy pomocy laktacyjnej (szpitalne i pozaszpitalne).

3. Komunikacja z matką karmiącą:

- Zasady skutecznej komunikacji z uwzględnieniem szczególnej sytuacji kobiety karmiącej,
- tworzenie systemu wsparcia dla kobiet karmiących piersią w środowisku pracy położnej, edukatora ds. laktacji.

Najczęściej występujące problemy w okresie karmienia piersią i sposoby ich rozwiązywania – III

1. Stany fizjologiczne i patologiczne brodawek piersiowych:

- rozpoznawanie rodzaju brodawek piersiowych,
- postępowanie w przypadku płaskich i wklęsłych brodawek,
- postępowanie w sytuacji bolesnych brodawek i niepowikłanych uszkodzeń brodawek,
- skierowanie do lekarza lub poradni laktacyjnej w przypadku niezdiagnozowanych, skomplikowanych i powikłanych stanów uszkodzeń brodawek piersiowych wymagających diagnostyki i leczenia oraz w sytuacjach złożonych.

2. Stany fizjologiczne i patologiczne gruczołu piersiowego związane z laktacją:

- etiopatogeneza, objawy i różnicowanie stanów fizjologicznych i patologicznych gruczołu piersiowego związanych z laktacją,
- prawidłowe postępowanie (zalecenia laktacyjne, postępowanie pielęgnacyjno – terapeutyczne, zapobieganie powikłaniom, szkodliwe praktyki),
- sytuacje wymagające skierowania do poradni laktacyjnej lub lekarza.

3. Stany niedoboru pokarmu:

- wskaźniki nieprawidłowego karmienia piersią wynikające z analizy jego przebiegu, techniki karmienia, stanu dziecka,
- różnicowanie pozornego i rzeczywistego niedoboru pokarmu na podstawie wywiadu, badania i obserwacji aktu karmienia,
- postępowanie w sytuacji pozornego niedoboru pokarmu i zapobieganie rzeczywistemu niedoborowi pokarmu,
- postępowanie w przypadku podejrzenia rzeczywistego niedoboru pokarmu,
- zasady przechowywania, bankowania pozyskanego mleka kobiecego z uwzględnieniem pokarmu matki i dawczyń,
- szkodliwe praktyki,
- skierowanie dziecka i matki do lekarza lub poradni laktacyjnej.

4. Inne problemy w przebiegu karmienia piersią:

- nieprawidłowo przebiegający akt karmienia,
- utrudnienia w karmieniu piersią ze strony matki i dziecka,
- zachowania dziecka przy piersi budzące niepokój matek i ich interpretacja,
- przeciwwskazania do karmienia piersią,
- stosowanie leków u matek karmiących.

Kurs specjalistyczny „Edukacja i Wsparcie Kobiety w Okresie Laktacji” zakończony jest egzaminem teoretycznym i/lub praktycznym przed komisją egzaminacyjną powołaną przez organizatora kształcenia podyplomowego. Egzamin teoretyczny zorganizowany jest w formie pisemnej lub multimedialnej, na który składają się pytania testowe, rozwiązanie przypadku i diagnoza ze zdjęć lub filmów. Egzamin praktyczny składa się z przeprowadzenia pokazowej edukacji wybranej losowo matki karmiącej oraz omówienia przypadku [7].

2) Certyfikowany Doradca Laktacyjny (CDL)

Odbycie kursu doszkalcającego w ramach kształcenia podyplomowego organizowanego przez Centrum Nauki o Laktacji „Problemy w laktacji” pozwala na zdobycie przez położną tytułu Certyfikowanego Doradcy Laktacyjnego. Potwierdza, iż położna nabyła odpowiednią wiedzę i umiejętności, aby profesjonalnie i odpowiedzialnie prowadzić specjalistyczne poradnictwo laktacyjne. Położne te są przygotowane, aby pracować w poradniach laktacyjnych, organizować opiekę laktacyjną, opracowywać procedury i edukować personel w swoich jednostkach pracy o I, II, III poziomie referencyjności. Treści prezentowane podczas kursu znacznie wykraczają poza zakres wiedzy uzyskanej podczas kształcenia przeddyplomowego i podyplomowego w toku specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego, pediatrii, neonatologii, ginekologii i położnictwa, medycyny rodzinnej, zdrowia publicznego, promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej. Warunkami uzyskania certyfikatu jest spełnienie warunków wstępnych dla kandydatów wg. Standardów CDL, co wiąże się z odbyciem i zaliczeniem kursu „Problemy w laktacji”, zrealizowaniem i zaliczeniem minimum 20 godzin praktyki nadzorowanej, odbyciem praktyki indywidualnej w wymiarze 500 godzin z udokumentowaniem bezpośrednio udzielanych porad laktacyjnych oraz uzyskaniem pozytywnego wyniku egzaminu teoretycznego i praktycznego.

Certyfikowany Doradca Laktacyjny prezentuje wiedzę dotyczącą:

- wartości karmienia piersią i pokarmu kobiecego dla zdrowia matki i dziecka,
- fizjologii ludzkiej laktacji,
- problemów laktacyjnych,
- postępowania w karmieniu piersią podczas problemów zdrowotnych matki i dziecka,
- rozwoju i pielęgnacji dziecka,
- aspektów prawnych udzielania świadczeń zdrowotnych oraz praw pacjenta i praw matek karmiących.

Certyfikowany Doradca Laktacyjny potrafi:

- przeprowadzić wywiad z matką, obserwację i ocenę stanu dziecka, matki, badanie piersi matki, obserwację i ocenę aktu karmienia,
- rozpoznać przyczyny i różnicować problemy laktacyjne, postawić diagnozę i podawać odpowiednie do problemu zalecenia laktacyjne oraz znać/zastosować właściwe dla sytuacji postępowanie terapeutyczne,
- nauczyć matki prawidłowej techniki karmienia piersią i właściwego postępowania w laktacji,
- udzielić pomocy i wsparcia w okresie okołoporodowym i w czasie karmienia piersią,
- prowadzić dokumentację porady laktacyjnej: kartę obserwacji, zapisać zalecenia laktacyjne, pisemnie proponować postępowanie terapeutyczne, wypisywać skierowanie do specjalisty,
- dobrać sprzęt do odciągania pokarmu i odpowiednią metodę podawania pokarmu kobiecego,
- współpracować w procesie terapii z innymi osobami sprawującymi opiekę nad matką: lekarzami, położnymi, pielęgniarkami, rehabilitantami i psychologami dla bezpieczeństwa pacjenta.

Posiadając wiedzę i umiejętności oraz prezentując nienaganną postawę doradca CDL potrafi profesjonalnie i odpowiedzialnie prowadzić specjalistyczne poradnictwo laktacyjne:

- edukować rodziców w zakresie korzyści z karmienia piersią i prawidłowych zasad postępowania w laktacji od porodu do końca karmienia,
- instruować matkę w zakresie prawidłowej techniki karmienia, korygować nieprawidłowości, dobierać pozycję do karmienia właściwą dla sytuacji,
- prowadzić profilaktykę i edukację zdrowotną w zakresie żywienia niemowląt i małych dzieci, żywienia matki, higieny, opieki nad dzieckiem,
- udzielać informacji dotyczącej postępowania terapeutycznego stosowanego w danej sytuacji, zastosować niefarmakologiczne sposoby łagodzenia objawów,
- informować na temat stosowania leków w danej sytuacji, konieczności wykonania zabiegu, badania diagnostycznego,
- prowadzić dokumentację porady laktacyjnej,
- pracować w zespole terapeutycznym zajmującym się opieką nad matką i dzieckiem
- korzystać ze źródeł interdyscyplinarnej wiedzy medycznej i psychologicznej w zakresie nauki o laktacji zgodnej z aktualnymi standardami.

Tytuł Certyfikowanego Doradcy Laktacyjnego (CDL) nadaje Rada Centrum Nauki o Laktacji (CNoL) po analizie przebiegu kształcenia i wyników egzaminów potwierdzając umiejętność udzielania świadczenia zdrowotnego – specjalistycznej porady laktacyjnej [8].

3) Międzynarodowy Dyplomowany Konsultant Laktacyjny - International Breastfeeding Certified Lactation Consultant (IBCLC)

Międzynarodowy Dyplomowany Konsultant Laktacyjny posiada odpowiednią wiedzę i umiejętności przy wspieraniu kobiet karmiących, potwierdzoną międzynarodowym egzaminem po zdaniu którego otrzymuje certyfikat uprawniający do pracy w dziedzinie laktacji na całym świecie. Certyfikat IBCLC zaświadcza, że praktykujący Konsultant IBCLC posiada wymaganą wiedzę umożliwiającą propagowanie i edukowanie na temat karmienia piersią jako niezbędnego elementu zdrowia publicznego na świecie, zapewnienie przywództwa społeczeństwu – od społeczności po ustawodawców, promowanie środowiska sprzyjającego karmieniu piersią przez ułatwienie rodzinom optymalnego karmienia piersią.

Omawiane zagadnienia podzielone są na bloki tematyczne, takie jak:

- rozwój i odżywianie,
- fizjologia i endokrynologia,
- patologia, farmakologia i toksykologia,
- psychologia, socjologia i antropologia,
- techniki,
- umiejętności kliniczne [9].

Wymagania do zakwalifikowania się na egzamin IBCLC to: wykształcenie medyczne, wykształcenie w zakresie opieki laktacyjnej, doświadczenie kliniczne w zakresie opieki laktacyjnej oraz przestrzeganie Kodeksu postępowania zawodowego dla konsultantów IBCLC. Aby móc przystąpić do egzaminu IBCLC, kandydaci muszą podążać jedną z trzech ścieżek egzaminacyjnych.

1. Ścieżka Egzaminacyjna 1: Uznani pracownicy ochrony zdrowia i uznane organizacje doradców ds. wsparcia karmienia piersią.

Zapewnia ustrukturyzowane programy szkoleniowe dla doradców, obejmujące kompleksową edukację w zakresie karmienia piersią i zarządzania laktacją. Wymagane minimum:

- 90 godzin kształcenia w dziedzinie opieki laktacyjnej w ciągu 5 lat poprzedzających złożenie zgłoszenia na egzamin ,
- 1000 godzin praktyki klinicznej w zakresie opieki laktacyjnej pod właściwym nadzorem w ciągu 5 lat poprzedzających złożenie wniosku na egzamin.

Praktyka kliniczna musi być prowadzona pod odpowiednim nadzorem. Miejsca odbywania praktyki: szpital, centrum porodowe, klinika środowiskowa, klinika/poradnia laktacyjna, poradnia lekarza pierwszego kontaktu.

2. Ścieżka Egzaminacyjna 2: Zatwierdzone programy akademickie z zakresu laktacji.

Kandydaci muszą ukończyć kompleksowy program uniwersytecki z zakresu laktacji, który jest akredytowany przez Commission on Accreditation of Allied Health Education Programs lub inną instytucję akredytującą o równoważnych standardach akredytacyjnych dla programów akademickich w zakresie laktacji. Wymagane minimum:

- 90 godzin kształcenia w dziedzinie opieki laktacyjnej w ciągu 5 lat poprzedzających złożenie zgłoszenia na egzamin,
- 300 godzin bezpośrednio nadzorowanej praktyki klinicznej w zakresie opieki laktacyjnej w ciągu 5 lat poprzedzających złożenie zgłoszenia na egzamin,

3. Ścieżka Egzaminacyjna 3: Mentoring z Konsultantem IBCLC.

Mentoring Konsultanta IBCLC w ramach tej ścieżki egzaminacyjnej to ustrukturyzowany, określony związek pomiędzy kandydatem a Konsultantem IBCLC. Wymagane minimum:

- 90 godzin kształcenia w dziedzinie opieki laktacyjnej w ciągu 5 lat bezpośrednio poprzedzających złożenie zgłoszenia na egzamin,
- 500 godzin bezpośrednio nadzorowanej praktyki klinicznej w zakresie laktacji w ciągu 5 lat bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku na egzamin IBCLC [10].

Rola położnej, jak podkreśla Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), jest kluczowa dla zapewnienia warunków prawidłowej laktacji i odżywiania dzieci na całym świecie. Wsparcie ze strony położnej dla kobiety karmiącej jest nieodzownym elementem w opiece nad matką i noworodkiem. Przedstawione w pracy możliwości rozwoju położnej w dziedzinie laktacji w Polsce ukazują, jak ważne jest opanowanie obszernej wiedzy z zakresu laktacji i optymalizowanie umiejętności potrzebnych w praktyce klinicznej. Aktualizowanie oraz poszerzanie zakresu wiedzy i kompetencji położnych w kwestii laktacji jest ważnym elementem z perspektywy ustawowego rozwoju zawodowego, cenionym na rynku pracy. Stanowić może również interesującą ścieżkę kariery i daje możliwości spełnienia położnej w prowadzeniu prywatnej praktyki położniczej z poradnią laktacyjną.

Piśmiennictwo:

- [1] World Health Organization Guideline: Protecting, promoting and supporting BREASTFEEDING IN FACILITIES maternity and newborn services, Geneva, Switzerland 2017
- [2] Nehring-Gugulska M., Żukowska-Rubik M., Pietkiewicz A. Karmienie piersią w teorii i praktyce. Podręcznik dla doradców i konsultantów laktacyjnych oraz położnych, pielęgniarek i lekarzy. Medycyna Praktyczna, Kraków 2017
- [3] Nehring-Gugulska M., Poziomy kształcenia w zakresie laktacji [cytowany 28 lutego 2020]
Adres: <http://cnol.kobiety.med.pl/wp-content/uploads/2018/12/pozksztal.pdf>
- [4] DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Warszawa, dnia 21 sierpnia 2019 r. Poz. 1573 ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego.
- [5] DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Warszawa, dnia 11 września 2018 r. Poz. 1756 ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej.
- [6] Dz. U. 2011 Nr 174 poz. 1039 Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej
- [7] Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych, program kształcenia kursu specjalistycznego EDUKACJA I WSPARCIE KOBIETY W OKRESIE LAKTACJI. Program przeznaczony dla położnych, Warszawa 2017 [cytowany 28 lutego 2020]
Adres: http://ckppip.edu.pl/uploads/docs/Programy_ksztalcenia/kursy_specjalistyczne_2/Edukacja%20i%20wsparcie%20kobiety%20w%20okresie%20laktacji.pdf
- [8] STANDARDY CERTYFIKOWANEGO DORADCY LAKTACYJNEGO 2018 [cytowany 28 lutego 2020]
Adres: <http://cnol.kobiety.med.pl/pl/doradcy-cdl/certyfikat-doradcy-cdl/standardy-cdl/>
- [9] Międzynarodowa Rada Egzaminatorów Konsultantów Laktacyjnych (IBCLE) Dyplomowany Konsultant Laktacyjny Certyfikowany przez Międzynarodową Radę Egzaminatorów® (IBCLC®) Szczegółowy zarys treści. Sierpień 2018 [cytowany 29 lutego 2020]
Adres: <https://ibclce.org/wp-content/uploads/2018/05/detailed-content-outline-polish.pdf>

[10] Informator dla kandydatów : Dla osób planujących składanie wniosku o egzamin IBCLC, które przystępują do tego egzaminu po raz pierwszy, powtarzają go lub dla Konsultantów Laktacyjnych IBCLC, którym upłynął okres przyznanych uprawnień. Styczeń 2016
[cytowany 29 lutego 2020]

Adres: https://iblce.org/wp-content/uploads/2018/08/Candidate-Information-Guide_POLISH.pdf